

Mál nr. 284/2019**M og
V vegna starfstryggingar.****Upplýsingaskylda váttryggingartaka og gildissvið váttryggingarskilmála vegna óvinnufærni frá árinu 2017.****Gögn.**

Málskot, móttakið 22. ágúst 2019 ásamt fylgigögnum 1-11.

Athugasemdir V, með ódagsettu bréfi móttæknu í október 2019 og fylgigögnum 1-5.

Athugasemdir lögmanns M, með ódagsettu bréfi móttæknu í desember 2019 og læknisvottorði dags. 18. nóvember 2019.

Frekari upplýsingar um váttryggingartímabil og fyrirspurn um nýjar áhættuupplýsingar með tölvupósti V, dags. 3. janúar 2020.

Málsatvik.

Í gögnum málsins kemur fram að M stofnaði til váttryggingarsamnings um svokallaða starfstryggingu (starfstengda sjúkra- og slysaörorkutryggingu) í maí 2001. Sá samningur var gerður til þriggja ára en skv. upplýsingum frá V hefur samningurinn verið endurnýjaður árlega frá þeim tíma í gegnum íslenska váttryggingamiðlun og váttryggjandi við endurnýjun á árunum 2016 og 2017 var erlent váttryggingafélagið sem hefur ekki starfsleyfi á Íslandi, en veitir hér þjónustu á grundvelli starfsleyfis sem veitt er innan Evrópska Efnahagssvæðisins og hefur félagið veitt samþykki fyrir því að nefndin fjalli um ágreining þess við M.

Í gögnum málsins kemur fram að endurnýjun váttryggingar M átti sér stað á árinu 2016 fyrir váttryggingatímabilið 21. maí 2016 til og með 20. maí 2017 og síðan aftur fyrir váttryggingatímabilið 21. maí 2017 til og með 20. maí 2018. Með bréfi dags. 12. desember 2018 sleit V váttryggingasamningi við M og endurgreiddi honum iðgjöld vegna umræddra tímabila. Í bréfi V kemur fram að V telur að M hafi gefið vísvitandi rangar upplýsingar um heilsufar sitt og að félagið hefði ekki endurnýjað váttrygginguna ef það hefði haft réttar áhættuupplýsingar. Einnig vísar V til þess að í váttryggingarskilmálum sé ákvæði um að skilyrði greiðslu bóta vegna örorku sé að hún sé til komin innan 12 mánaða frá því að einkenni veikinda komu fyrst fram.

M telur að hann eigi rétt til greiðslna úr starfstryggingu sinni þar sem einkenni sem leiddu til óvinnufærni hans hafi ekki komið til fyrr en á árinu 2017 og hann hafi þá verið með váttryggingu í gildi. M vísar til læknisvottorðs dags. 10. nóvember 2017 og bréfs sama lækni, sem er heimilislæknir M, dags. 21. júní 2019, sem og vottorðs sérfræðilækni dags. 18. nóvember 2019, máli sínu til stuðnings. M bendir á að hann hafi verið váttryggður í 16 ár með sömu váttryggingu og lýsir því að hann hafi fyrst fundið fyrir þeim einkennum sem leiddu til óvinnufærni hans, seinni hluta árs 2017 og hafi hann leitað til sérfræðilækni í ágúst 2017 sem hafi þá fyrst metið hann óvinnufæran allt það ár, sbr. fyrrnefnt vottorð dags. 18. nóvember 2019. M kveðst hafa upplifað sig almennt við góða heilsu fram á árið 2017. M lýsir áhrifum og orsökum hás blóðþrýstings og hjartaþræðinga sem litlum og telur sig ekki vera haldinn hjartasjúkdómi. Einnig telur hann að læknisvottorð dags. 9. október 2018 dragi upp óraunsæja mynd af heilsufari hans. Þessu til viðbótar vísar M til þess að leiðbeiningar umboðsaðila V vegna upplýsingagjafar um endurnýjun váttryggingar hans árlega hafi verið með þeim hætti að M þyrfti ekki að upplýsa V um heimsóknir til lækna, tannlækna og/eða heimilislækna vegna eðlilegs eftirlits með heilsu sinni.

Álit:

Í málinu er í fyrsta lagi deilt um hvort M hafi veitt rangar upplýsingar um heilsufar sitt við endurnýjun váttryggingar á árinu 2016 og 2017 og hvort V sé heimilt að takmarka ábyrgð sína að fullu vegna óvinnufærni M og segja upp váttryggingarsamningum. Í öðru lagi, ef ekki sé fallist að V hafi haft umrædda heimild, er deilt um gildissvið ákvæðis váttryggingarskilmála um greiðslu bóta.

Til þess að skera úr um ágreining milli M og V vegna meintra rangra upplýsinga M við endurnýjun váttrygginga verður að líta til ákvæða laga um váttryggingarsamninga nr. 30/2004 (vsl.). Í 1. mgr. 82. gr. þeirra laga kemur fram að váttryggingafélag geti óskað eftir upplýsingum sem hafa þýðingu fyrir mat þess á áhættu áður en váttryggingarsamningur tekur gildi og þarf váttryggður að eigin frumkvæði að veita upplýsingar um sérstök atvik sem hann veit, eða má vita, að hafi verulega þýðingu fyrir mat félagsins á áhættu. Við endurnýjun váttryggingarsamnings getur váttryggingafélag óskað eftir nýjum áhættuupplýsingum, sbr. 3. mgr. 79. gr. laga vsl. Í 83. og 84. gr. vsl. kemur fram hvaða afleiðingar það getur haft ef váttryggður hefur vanrækt upplýsingaskyldu sína.

Í tjónstilkynningu M til V dags. 10. nóvember 2017 kemur fram að M varð óvinnufær á árinu 2017 og í meðfylgjandi yfirlýsingu læknis kemur fram að sú óvinnufærni sé metin frá 1. janúar 2017 og orsökum hennar lýst með hliðsjón af m.a. gigtarsjúkdómi, vefjagigt, háþrýstingi, hjartasjúkdómi, þunglyndi og síþreytu, sbr. skjalið „medical report“ dags. 10. nóvember 2017. Þar kemur einnig fram að læknirinn hafi haft M til meðferðar vegna einkenna frá því í febrúar 2015. Sami læknir svarar erindi lögmanns M með bréfi dags. 21. júní 2019 kemur fram að kvartanir um stoðkerfissvanda hafi „aukist með tímanum og leiða til tilvísunar til gigtarlæknis samanber vottorð þar um og í framhaldi örorkumats sem byggir nær einvörðungu á stoðkerfissvanda.“ Einnig kemur í því bréfi að M hafi „verið við almennt góða heilsu og ekki verið með einkenni sem leiða ættu til örorku eða skertrar starfsgetu hans. Það er ekki fyrr en hann versnar verulega af einkennum liðverkja og stirðleika sem hafa haft afgerandi áhrif á svefngæði hans, verki og hreyfigetu, sérstaklega við langar setur, stöður eða tölvuvinnu sem er að megninu til fólgið í starfi hans. Aðrir sjúkdómar eða vandar hafa ekki haft áhrif á starfsorku hans.“, segir síðan í bréfinu. Einnig telur læknirinn að mögulegur hjartasjúkdómur eða þunglyndi hafi ekki haft áhrif á starfsgetu M.

Í málinu liggur einnig fyrir læknisvottorð sérfræðings í gigtarsjúkdómum dags. 18. nóvember 2019 um að óvinnufærni M hafi komið til snemma árs 2017 „... vegna svæsinnar vefjagigtar sem bar tiltölulega snögglega að.“

Þessu til viðbótar liggur einnig fyrir svokallað „medical review“, dags. 9. október 2018 frá þriðja læknum sem hafði aðgang að sjúkraskrá M og þar er einkennum M lýst þannig: „In his chart there have been discussions of a possible disability due to his musculoskeletal problems since February 2015 an he has been deemed unfit fro physically strenuous activities since January 2016. The patient has worked independently as an accountant but since 1 January 2017 he has been unable to perform his regular work. In March 2017 his doctor suggested he might have fibromyalgia, a diagnosis which was then confirmed by a rheumatology specialist.“

Eins og áður segir var starfstrygging M endurnýjuð á árinu 2016 fyrir váttryggingatímabilið 21. maí 2016 til og með 20. maí 2017 og síðan aftur fyrir váttryggingatímabilið 21. maí 2017 til og með 20. maí 2018. V óskaði eftir nýjum upplýsingum um áhættu vegna endurnýjunar váttryggingarinnar, sbr. fyrrnefnda heimild þess í 3. mg. 79. gr. vsl., vegna endurnýjunar beggja váttryggingartímabila. Í yfirlýsingu M dags. 19. maí 2016 kemur fram að M svarar því neitandi að hafa frá síðustu endurnýjun váttryggingar hans hafa „...leitað til læknis, farið á sjúkrahús eða leitað til annarra sérfræðinga í tengslum við líkamlega heilsu.“ Einnig svarar M því neitandi í sömu yfirlýsingu að breytingar hafi orðið á aðstæðum hans sem gætu haft áhrif á áhættumat vegna váttryggingarinnar. M svarar nákvæmlega eins til á yfirlýsingu dags. 16. maí 2017 þar sem sömu spurningar koma fram og í yfirlýsingunni árið áður. Í skýringum M kemur fram að hann hafi ekki talið nauðsynlegt að veita upplýsingar um „eðlilegt eftirlit“ með heilsufari sínu.

Samningagerð milli M og V um endurnýjun váttryggingarsamnings á árunum 2016 og 2017 snerist um mat V á þeirri áhættu sem var að baki endurnýjun samningsins. Slíkar upplýsingar hafa áhrif á mat váttryggingafélags um hvaða áhættu það er tilbúið til að tryggja og hvaða iðgjöld váttryggingartaki þurfi að greiða. Þegar litið er upplýsinga í læknisvottorðum, sérstaklega vottorði sem byggir á upplýsingum úr sjúkraskrá M, dags. 9. október 2018, verður ekki hjá því litið að M hefur ítrekað leitað til læknis vegna ýmissa líkamlegra einkenna, fengið lyf vegna ýmissa kvilla sem og ráðleggingar frá því í byrjun árs 2016 um að reyna ekki of mikið á sig. Þær upplýsingar eru þess eðlis að ætla má að þær geti haft áhrif á mat váttryggingafélags á áhættu á bak við váttryggingarsamning um þá persónutryggingu sem M hafði hjá V. Ekki hefur verið sýnt fram á að hálfu V að M hafi svíksamlega vanrækt upplýsingaskyldu sína í skilningi 1. mgr. 83. gr. vsl. Hins vegar er það mat

nefndarinnar að upplýsingar um einkenni þau sem M leitaði til læknis vegna a.m.k. frá árinu 2015, skv. læknisvottorði hans eigin heimilislæknis frá 10. nóvember 2017 og upplýsinga í bréfi sama læknis frá 21. júní 2019, séu þess eðlis að M hefði átt að upplýsa um þau á yfirlýsingum sem hann undirritaði annars vegar 19. maí 2016 og 16. maí 2017. Á þeim yfirlýsingum koma fram skýrar spurningar um hvort M hafi leitað til læknis eða hvort breytingar hafi orðið á aðstæðum hans em gætu haft áhrif á áhættumat. Í öllum tilvikum svarar M því neitandi, þrátt fyrir ýmis einkenni sem lýst er í læknisvottorðum. Verður að telja að M hafi þannig vanrækt upplýsingaskyldu sína gagnvart V í þeim máli að ekki sé um óverulega vanrækslu að ræða, sbr. 2. mgr. 83. gr. vsl., þannig að V geti fellt ábyrgð sína niður í heild eða að hluta. Í 1. mgr. 84. gr. vsl. kemur síðan fram að váttryggingu megi segja upp með fjórtán daga fyrirvara við sömu aðstæður. Við mat á því að hvort V geti fellt niður ábyrgð sína í heild eða að hluta segir í 3. mgr. 83. gr. að líta verði til þess hvaða þýðingu vanrækslan hafði fyrir mat þess á áhættu, hversu sök váttryggðs eða váttryggingartaka er mikil, með hvaða hætti váttryggingaratburður varð og atvika að öðru leyti. Þegar litið er til þess að M hafði ítrekað leitað til læknis vegna fjölpættra einkenna sem höfðu áhrif á þrek hans, tekið lyf og fengið ráðleggingar frá ársbyrjun 2016 um að reyna ekki of mikið á sig, verður að ætla að honum hafi mátt vera fullljóst að slíkar upplýsingar gætu haft nokkur áhrif á mat V á áhættu vegna váttryggingar þeirrar sem hann endurnýjaði með fyrrnefndum yfirlýsingum sínum um heilsufar sitt. Af hálfu V liggur fyrir sú afstaða að félagið hefði ekki endurnýjað váttrygginguna ef það hefði haft réttar upplýsingar um heilsufar M á árið 2016 eða 2017. Þó einhliða yfirlýsing V dugi ekki til mats á þýðingu vanrækslu á upplýsingagjöf þá telst sök M nokkur og atvik að öðru leyti með þeim hætti að V geti fellt niður ábyrgð sína í heild og skilyrði til að segja upp váttryggingunni í skilningi 1. mgr. 84. gr. vsl. M á því ekki rétt til greiðslu bóta úr starfstryggingu sinni hjá V og þegar af þeirri ástæðu reynir ekki á gildissvið váttryggingarsamningsins að öðru leyti, þ.e. túlkun ákvæðis váttryggingarskilmála um hvort óvinnufærni hans hafi komið til innan 12 mánaða frá því að veikindi komu til.

Niðurstaða.

M á ekki rétt á bótum úr starfstryggingu hjá V.

Reykjavík, 18. febrúar 2020.

Þóra Hallgrímsdóttir lögfr.

Valgeir Pálsson lögfr.

Hildigunnur Hafsteinsdóttir lögfr.